

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind accesul la finanțare
al companiilor nefinanciare
din România și capacitatea
acestora de a face față unor
condiții financiare nefavorabile

Iunie 2016

Sondaj privind accesul la finanțare
al companiilor nefinanciare
din România și capacitatea acestora
de a face față unor condiții financiare
nefavorabile

Iunie 2016

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor în scopuri educative și necomerciale este permisă numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României

Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București

tel.: 021/312.43.75; fax: 021/314.97.52.

ISSN 2458-0562

Cuprins

Sinteză	5
<hr/>	
A. Accesul la finanțare al companiilor nefinanciare	7
A1. Cadrul economic general al companiilor nefinanciare	7
A2. Disponibilitatea surselor de finanțare pentru companii	10
A3. Condițiile și factorii de influență privind accesul la finanțare al companiilor	14
B. Capacitatea companiilor de a face față unor evoluții financiare nefavorabile	17
<hr/>	
B1. Percepția companiilor asupra unor evoluții nefavorabile privind costul finanțării (rata dobânzii)	17
B2. Percepția companiilor asupra unei evoluții nefavorabile a cursului de schimb al monedei naționale în raport cu moneda euro	20
Anexă: Metodologie sondaj	21

Sinteză

Sondajul privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și capacitatea acestora de a face față unor condiții financiare nefavorabile (FCNEF) surprinde opiniile sectorului real cu privire la: (i) cele mai presante probleme în desfășurarea activității; (ii) disponibilitatea și evoluția surselor de finanțare; (iii) rata de succes în accesarea finanțării de la bănci și IFN și în accesarea fondurilor europene; (iv) relația firmelor cu băncile și IFN; (v) percepția privind costul finanțării; (vi) nivelul maxim suportabil privind rata dobânzii și efectele unor posibile evoluții nefavorabile ale ratei dobânzii; (vii) percepția asupra implicațiilor unei posibile aprecieri/deprecieri a monedei naționale.

Analiza este realizată pe baza răspunsurilor companiilor¹ la sondajul menționat, perioada investigată este octombrie 2015 – martie 2016, iar principalele concluzii sunt următoarele:

- Potrivit companiilor, principalii indicatori financiari nu au înregistrat evoluții semnificative în perioada octombrie 2015 – martie 2016, comparativ cu semestrul anterior, iar ponderea companiilor care au declarat creșteri ale costurilor cu forța de muncă și ale altor costuri de producție a fost mai mică comparativ cu perioada anterioară (aprilie-septembrie 2015). Gradul de îndatorare s-a menținut constant pentru majoritatea companiilor, dar numărul celor care au raportat o scădere a acestui indicator și al celor care nu au afirmat că nu au avut datorii față de terți sunt în creștere ușoară.
- În ceea ce privește problemele presante cu care se confruntă, firmele consideră fiscalitatea, impredictibilitatea mediului fiscal, concurența și lipsa cererii ca fiind cele mai relevante.
- Ponderea companiilor care au declarat că accesul la finanțare reprezintă o problemă presantă s-a redus comparativ cu perioadele anterioare (14 la sută dintre firme). Analizând doar companiile care au încercat să acceseze un credit în perioada octombrie 2015 – martie 2016, procentul celor care au declarat că accesul la finanțare reprezintă o problemă mai presantă a fost de 18 la sută, în scădere față de 20 la sută în exercițiul anterior.
- În perioada octombrie 2015 – martie 2016, dificultățile majore întâmpinate în accesarea finanțării de la bănci și/sau IFN au fost cerințele privind valoarea sau tipul garanției, nivelul prea ridicat al dobânzilor și al comisioanelor și clauzele contractuale.

¹ Eșantionul utilizat în Sondajul FCNEF conține circa 10 500 de companii nefinanciare, este reprezentativ la nivel național și regional, iar extragerea companiilor incluse în sondaj este realizată prin procedee statistice specifice cu respectarea criteriilor privind: (i) clasa de mărime a companiei (microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii și corporații); (ii) sectorul de activitate (conform CAEN Rev. 2) și (iii) regiunile de dezvoltare.

- Apelarea la fonduri europene se menține la un nivel foarte scăzut (96 la sută dintre companii declarând că nu au utilizat astfel de fonduri), în timp ce finanțarea internă continuă să reprezinte principala sursă de finanțare (45 la sută dintre respondenți au optat pentru reinvestirea profitului sau vânzarea de active), iar creditele de la bănci și/sau IFN reprezintă o formă de finanțare preferată pentru doar 17 la sută dintre companii. În plus, doar 1 la sută dintre companii au apelat la credite având garanția fondurilor de garantare în perioada octombrie 2015 – martie 2016.
- Majoritatea firmelor au declarat, similar semestrului precedent, că intenționează să își mențină sau să își reducă gradul de îndatorare bancară indiferent de nivelurile ratelor de dobândă (în proporție de 57 la sută pentru credite în lei și 62 la sută pentru credite în euro).
- Capacitatea companiilor de a face față unor evoluții nefavorabile privind rata dobânzii este scăzută. Astfel, aproximativ jumătate dintre companii afirmă că ar fi afectate de o majorare de până la 3 puncte procentuale a ratei dobânzii, atât la lei, cât și la euro. Foarte multe companii cu credite în lei se finanțează la o rată a dobânzii între 3 la sută și 5 la sută, iar o parte semnificativă dintre firmele cu credite în euro se împrumută la o rată medie a dobânzii între 2 la sută și 4 la sută.

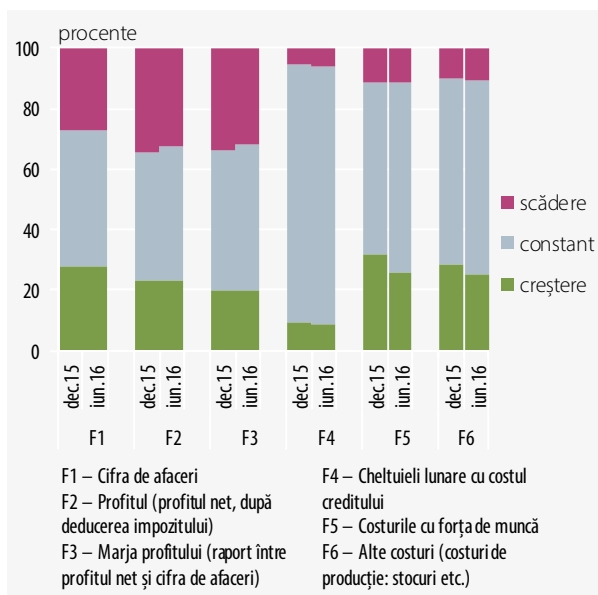
A. Accesul la finanțare al companiilor nefinanciare

A1. Cadrul economic general al companiilor nefinanciare

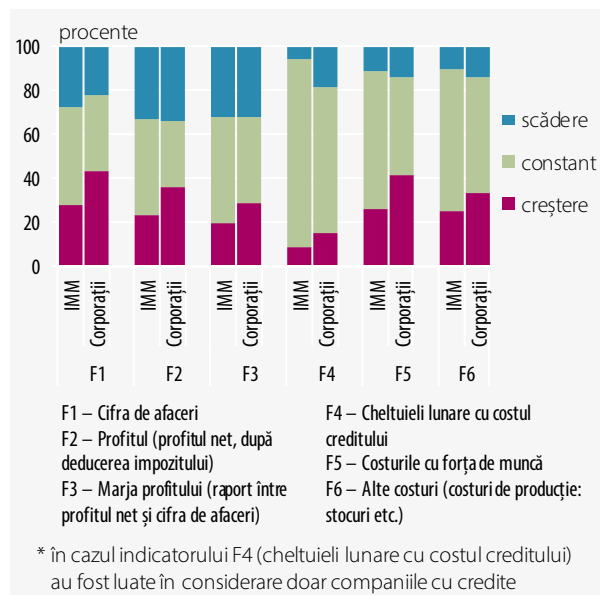
Evoluția principalilor indicatori financiari ai companiilor

În perioada octombrie 2015 – martie 2016, ponderea companiilor care au înregistrat o dinamică relativ constantă a principalilor indicatori financiari a fost mai ridicată decât cea a companiilor pentru care indicatorii financiari au cunoscut creșteri sau scăderi. Procentul companiilor care au constatat creșteri ale cifrei de afaceri, respectiv ale profitului și ale marjei profitului net, s-a menținut constant comparativ cu perioada de raportare precedentă. În ceea ce privește costurile cu forța de muncă, acestea au fost raportate ca fiind în creștere de numai 26 la sută dintre companii (față de 32 la sută în exercițiul precedent). Pentru categoria „Alte costuri de producție”, 25 la sută dintre companii au raportat creșteri, comparativ cu 29 la sută în perioada precedentă (Grafic 1).

Grafic 1. Evoluția principalilor indicatori financiari în semestrul curent și cel anterior, pentru companiile nefinanciare

Grafic 2. Evoluția principalilor indicatori financiari în perioada octombrie 2015 – martie 2016, pentru IMM și corporații*

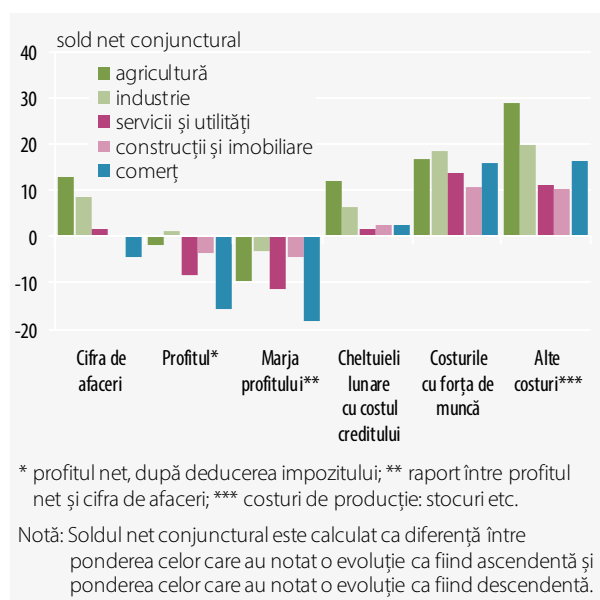

Similar cu perioada precedentă de raportare, o pondere mai ridicată a corporațiilor, comparativ cu sectorul IMM, a înregistrat atât performanțe economice superioare, cât și costuri mai ridicate de funcționare (Grafic 2). Referitor la sectorul de activitate, companiile din agricultură se mențin în fruntea clasamentului privind ponderea

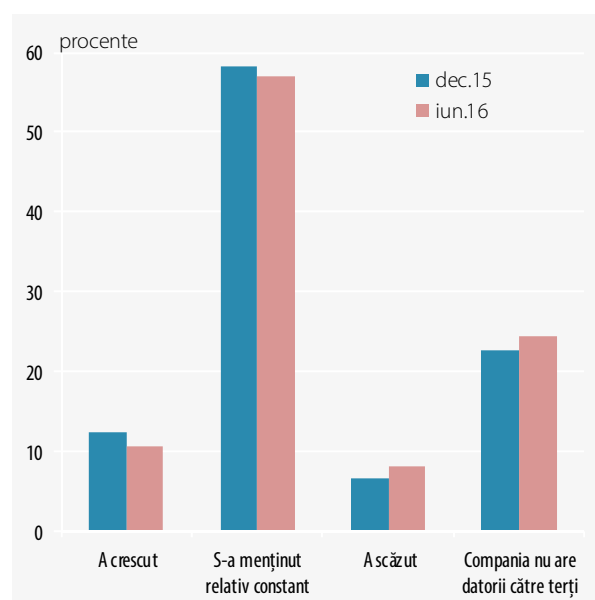
firmelor care au raportat creșterea cifrei de afaceri, dar au fost devansate de companiile din industrie în ceea ce privește îmbunătățirea profitului net și a marjei profitului (Grafic 3).

Analizând gradul de îndatorare a companiilor (calculat ca raport între datorii și active), se observă că pentru 57 la sută dintre companii gradul de îndatorare s-a menținut neschimbat în perioada octombrie 2015 – martie 2016 (Grafic 4). Comparativ cu semestrul precedent, se observă o creștere ușoară a numărului companiilor pentru care acest indicator s-a redus și al celor care nu înregistrează datorii către terți.

Grafic 3. Evoluția principalilor indicatori financiari în perioada octombrie 2015 – martie 2016, pe principalele sectoare economice

Grafic 4. Evoluția raportului datorii/active în perioada octombrie 2015 – martie 2016, pentru companiile nefinanciare

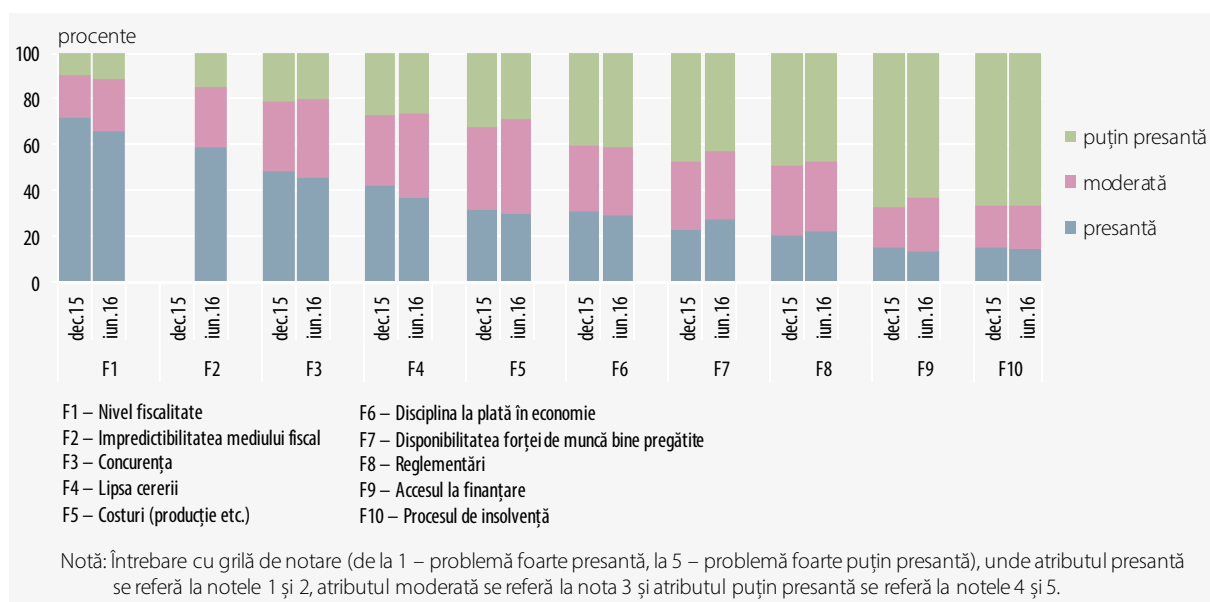
Cele mai presante probleme ale companiilor

Datele raportate de către companii indică faptul că problemele presante cu care se confruntă acestea rămân în cea mai mare parte aceleași, începând cu acest semestru evidențiindu-se și un aspect nou introdus în sondaj, respectiv impredictibilitatea mediului fiscal. Astfel, firmele consideră fiscalitatea, impredictibilitatea mediului fiscal, concurența și lipsa cererii ca fiind, în această ordine, cele mai importante probleme care le afectează activitatea curentă (Grafic 5). Accesul la finanțare continuă să scadă ușor ca importanță în clasamentul problemelor înregistrate de companii, fiind o problemă presantă pentru doar 14 la sută dintre firme.

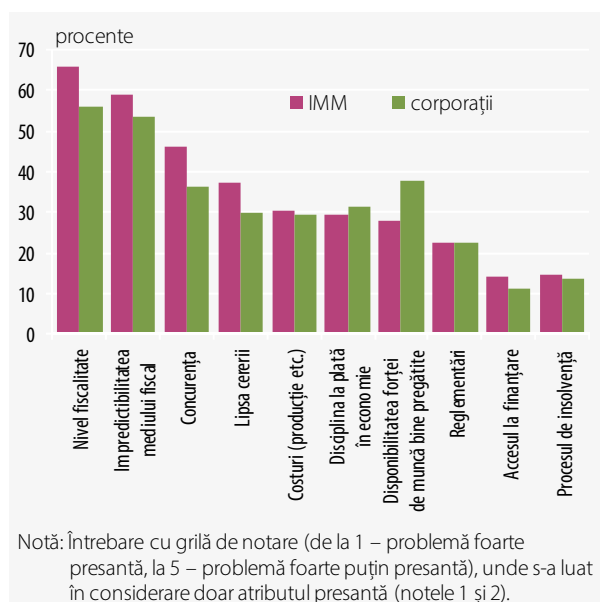
Între companiile care au declarat că au nevoie de finanțare de la bănci și/sau IFN și cele care nu resimt nevoia unei finanțări de acest tip, se păstrează ecartul observat și semestrul trecut, firmele din prima categorie percepend accesul la finanțare ca o problemă mai presantă decât celelalte companii (20 la sută, față de 8 la sută). Mai mult, pentru companiile care au intenționat să contracteze credite de la instituții

financiare în perioada octombrie 2015 – martie 2016, accesul la finanțare continuă să reprezinte o problemă mai presantă (18 la sută) decât pentru firmele care nu au dorit să acceseze finanțare bancară (12 la sută).

Grafic 5. Cele mai presante probleme ale companiilor nefinanciare în perioada octombrie 2015 – martie 2016

Grafic 6. Cele mai presante probleme ale IMM și corporațiilor în perioada octombrie 2015 – martie 2016

Companiile care au credite bancare neperformante resimt majoritatea problemelor întâmpinate în desfășurarea activității drept mult mai presante, comparativ cu firmele care au doar credite performante. Cele mai mari diferențe între răspunsurile celor două categorii de companii (cele care au înregistrat credite neperformante și cele care au credite performante) se remarcă în cazul problemelor privind accesul la finanțare și procesul de insolvență propriu sau al partenerilor comerciali (36 la sută dintre companiile care dețin credite neperformante față de 14 la sută dintre firmele cu credite performante, respectiv 36 la sută comparativ cu 18 la sută).

După dimensiunea companiilor, IMM declară în proporții semnificativ mai ridicate că lipsa cererii și concurența sunt probleme presante, în timp ce pentru corporații disponibilitatea forței de muncă bine pregătite reprezintă o problemă mult mai importantă decât cele două (Grafic 6). După

sectorul de activitate, se remarcă faptul că firmele din agricultură resimt accesul la finanțare, costurile, reglementările și disponibilitatea forței de muncă drept probleme presante în proporții mult mai ridicate decât companiile din alte sectoare. De asemenea, firmele din comerț sunt cele mai preocupate în privința concurenței, lipsei cererii și fiscalității.

Principalii parteneri comerciali ai companiilor nefinanciare în anul 2015

Referitor la principalii parteneri comerciali, s-a menținut situația înregistrată în semestrul anterior. IMM au realizat cea mai mare parte a cifrei de afaceri aferente anului 2015 din relații comerciale cu firme românești cu capital majoritar autohton și din comerțul cu amănuntul cu gospodăriile ale populației, în timp ce corporațiile au realizat cele mai multe venituri din comerț cu firme din străinătate și cu firme românești cu capital majoritar autohton. Activitățile comerciale cu instituțiile statului au avut și în acest semestru o pondere mult mai mare în cifra de afaceri a corporațiilor decât cea a IMM (14 la sută comparativ cu 4 la sută). Companiile care au credite neperformante au declarat că cea mai mare parte a cifrei de afaceri este realizată din activitatea pe care o derulează cu firme românești cu capital majoritar autohton.

Viziunea companiilor nefinanciare asupra problematicii adoptării euro de către România

În ceea ce privește posibilitatea adoptării monedei unice europene de către România, opiniile companiilor privind efectele acestei decizii asupra activității lor sunt mixte. Cele mai multe firme nu au o opinie asupra acestui aspect (40 la sută), în timp ce restul consideră în proporții egale că o astfel de schimbare ar avea fie efecte negative, fie efecte pozitive, fie că nu va avea efecte majore. În structură, spre deosebire de IMM, cea mai mare parte dintre corporații consideră că adoptarea euro nu ar avea consecințe importante asupra activității lor (37 la sută), în timp ce 25 la sută cred că va avea un impact pozitiv, iar 17 la sută că nu va avea efecte favorabile.

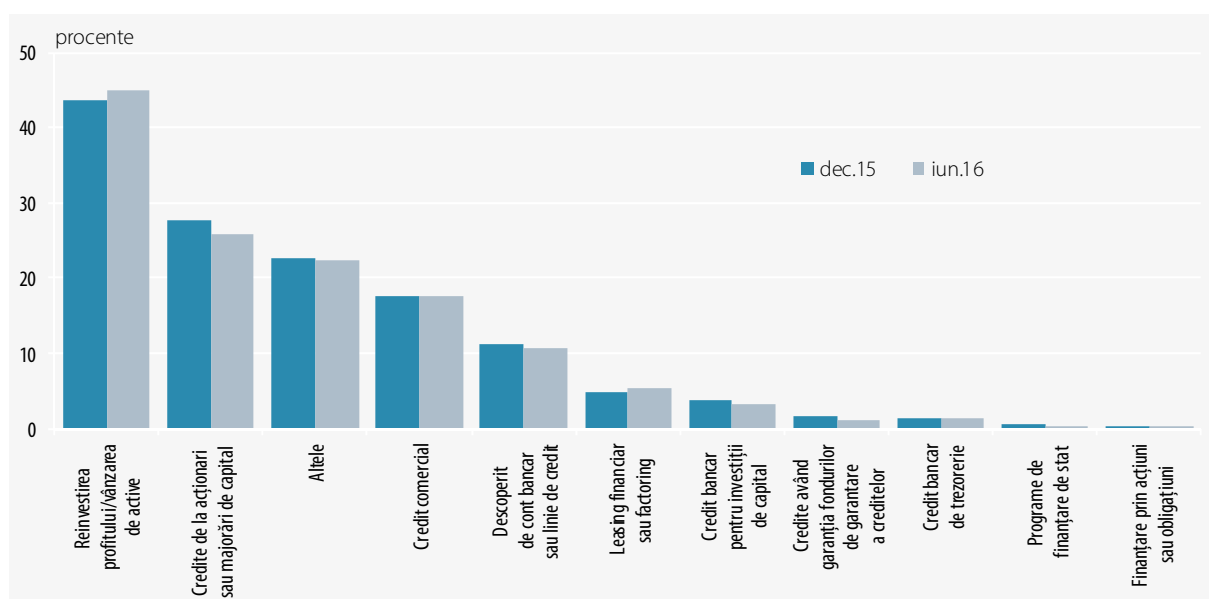
A2. Disponibilitatea surselor de finanțare pentru companii

Principalele surse de finanțare ale companiilor

Sursele de finanțare principale în perioada octombrie 2015 – martie 2016 s-au menținut aceleași ca în semestrul anterior, reinvestirea profitului sau vânzarea de active din patrimoniul firmei reprezentând în continuare cea mai uzitată sursă la care apelează companiile pentru finanțarea activității (45 la sută, Grafic 7). Ca și în exercițiile precedente, creditele de la bănci și/sau IFN reprezintă o formă de finanțare preferată pentru doar 17 la sută dintre companii. Numărul firmelor care au apelat la credite având garanția fondurilor de garantare în perioada octombrie 2015 – martie 2016 se menține foarte scăzut (1 la sută).

Firmele care au credite neperformante apelează într-o proporție mai redusă la surse de finanțare de la bănci și/sau IFN, comparativ cu firmele care au împrumuturi performante.

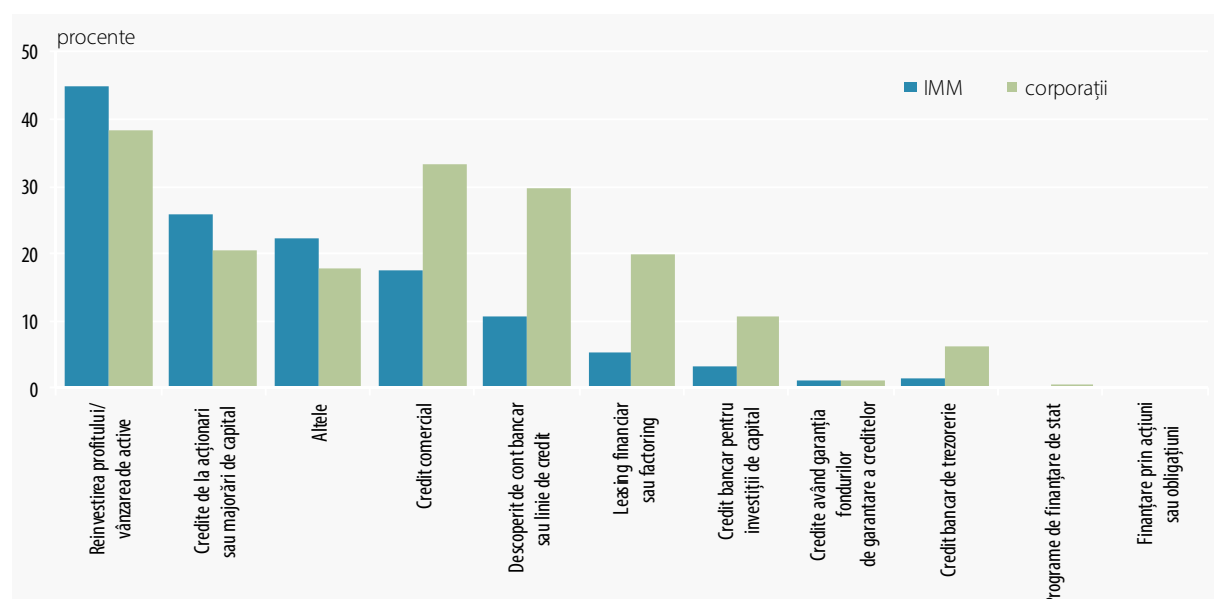
Grafic 7. Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada octombrie 2015 – martie 2016, pentru companiile nefinanciare

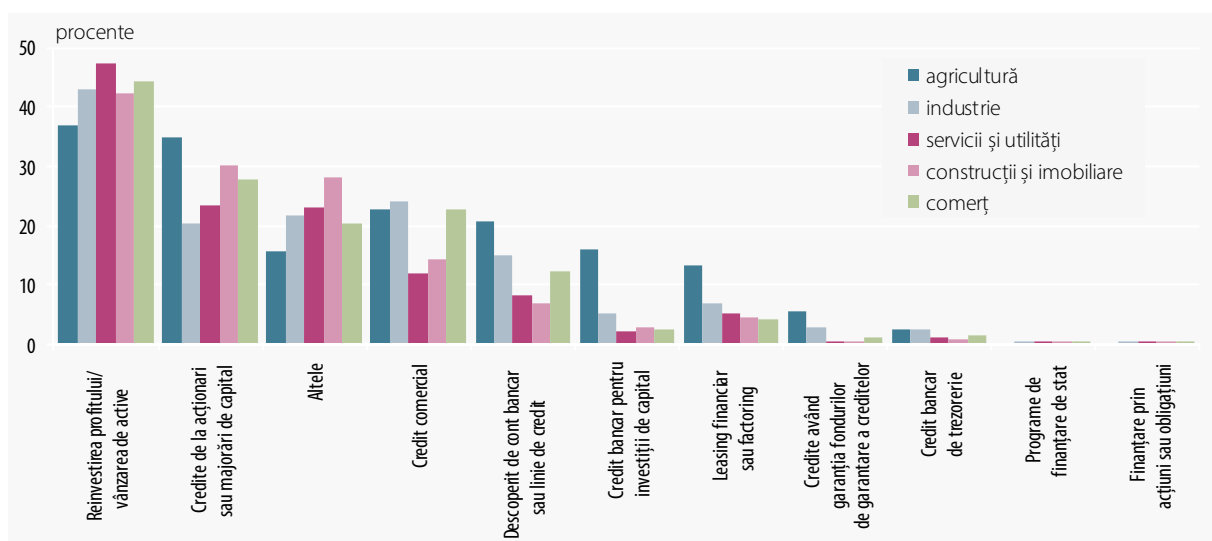
La fel ca în exercițiile precedente, în perioada octombrie 2015 – martie 2016, corporațiile au apelat într-o măsură mai mare la finanțare bancară, comparativ cu IMM (Grafic 8). Astfel, corporațiile au accesat de la bănci și IFN: linii de credit sau descoperit de cont (30 la sută), credite de trezorerie (6 la sută), credite de investiții (11 la sută) și leasing financiar (20 la sută).

Similar semestrului anterior, firmele din agricultură au dovedit cea mai ridicată apetență pentru credite de la instituții financiare, cu precădere pentru linii de credit sau descoperit de cont bancar, dar și pentru investiții de capital (Grafic 9).

Grafic 8. Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada octombrie 2015 – martie 2016, pentru IMM și corporații

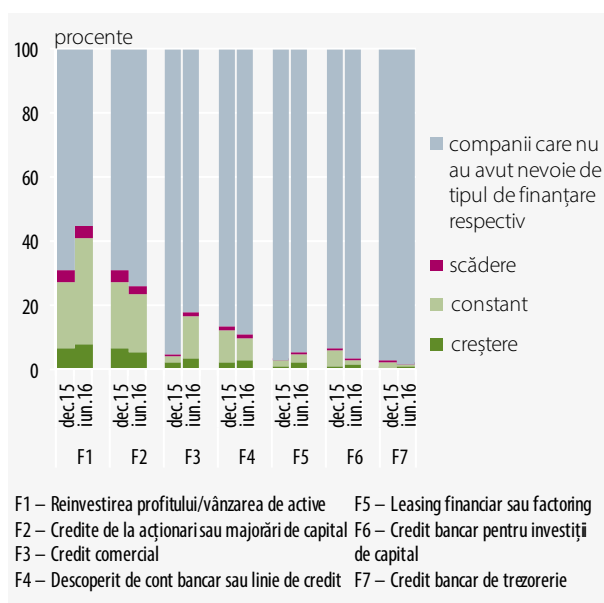
Grafic 9. Principalele surse de finanțare ale companiilor în perioada octombrie 2015 – martie 2016, pe principalele sectoare de activitate

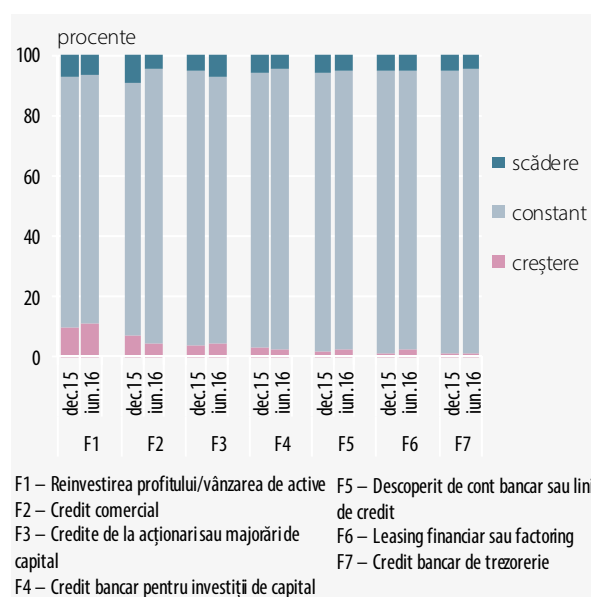
Evoluția principalelor surse de finanțare ale companiilor și perspective pentru următoarele 6 luni (aprilie-septembrie 2016)

Majoritatea companiilor apreciază că nu au existat modificări importante în ceea ce privește disponibilitatea principalelor surse de finanțare pentru perioada analizată (octombrie 2015 – martie 2016, Grafic 10) și că această situație se va repeta și în perioada următoare (aprilie-septembrie 2016, Grafic 11). Dintre sursele de finanțare analizate, modificarea cea mai pronunțată este identificată în cazul reinvestirii profitului sau vânzării de active din patrimoniul firmei, care a fost evaluată ca fiind în creștere de către 8 la sută dintre companii în perioada octombrie 2015 – martie 2016 și respectiv de către 11 la sută dintre companii pentru semestrul următor.

Grafic 10. Evoluția principalelor surse de finanțare ale companiilor nefinanciare în perioada octombrie 2015 – martie 2016

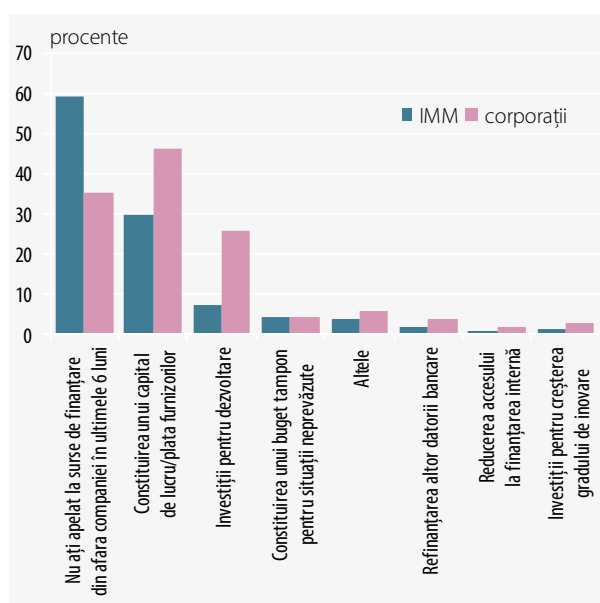
Grafic 11. Perspective de evoluție a principalelor surse de finanțare ale companiilor nefinanciare pentru perioada aprilie-septembrie 2016

Destinații ale finanțării atrase de companiile nefinanciare

Majoritatea companiilor nefinanciare (59 la sută dintre respondenți, în creștere de la 57 la sută în exercițiul precedent) nu au făcut apel la surse de finanțare externe firmei în perioada octombrie 2015 – martie 2016, în timp ce 30 la sută au folosit astfel de finanțări pentru constituirea unui capital de lucru sau plata furnizorilor (în scădere de la 33 la sută în semestrul anterior).

Grafic 12. Principalele destinații ale finanțării atrase de IMM și corporații în perioada octombrie 2015 – martie 2016

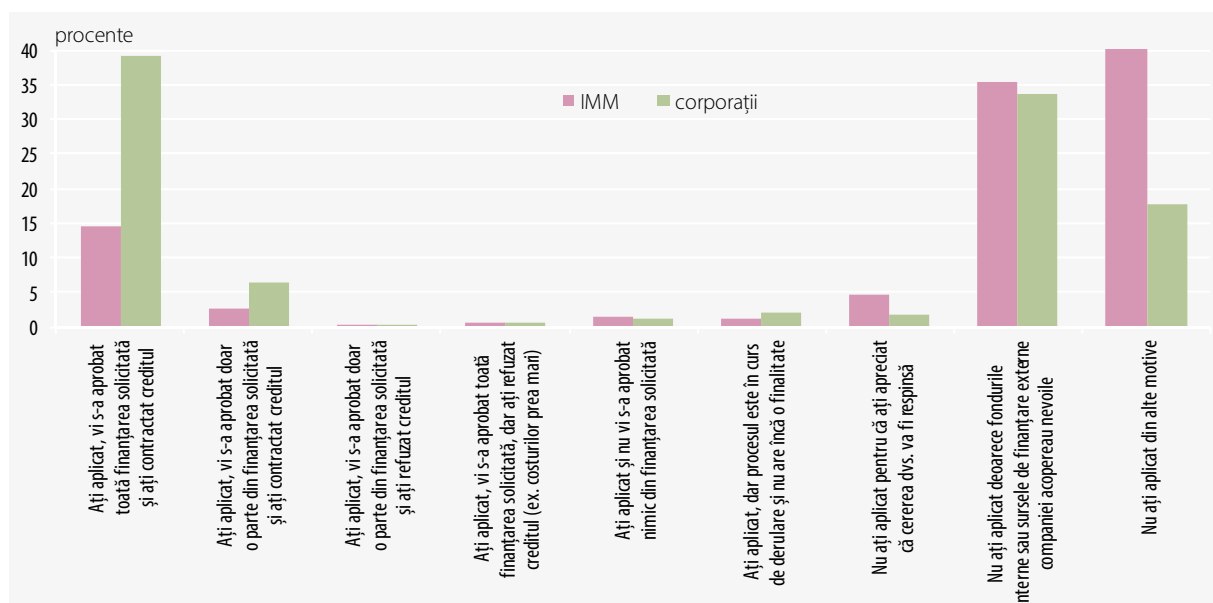
După dimensiunea firmei, o pondere mai ridicată a corporațiilor, comparativ cu IMM, a orientat finanțarea către constituirea unui capital de lucru/plata furnizorilor și către realizarea de investiții pentru dezvoltare (46 și respectiv 25 la sută dintre corporații, comparativ cu 30 și respectiv 7 la sută în cazul IMM, Grafic 12). După sectorul de activitate, firmele din agricultură se mențin cele mai interesate în a folosi finanțările atrase pentru a realiza investiții pentru dezvoltare (22 la sută din firmele din agricultură, raportat la 7 la sută la nivel agregat).

Accesarea de finanțare de la bănci și IFN

Majoritatea companiilor nu au aplicat pentru a obține finanțare de la bănci și/sau IFN (80 la sută) în perioada octombrie 2015 – martie 2016, similar semestrului trecut. Dintre companiile care au aplicat pentru finanțare la instituțiile financiare, majoritatea au primit suma totală solicitată, proporția acestora

fiind în ușoară creștere față de semestrul precedent (81 la sută comparativ cu 78 la sută).

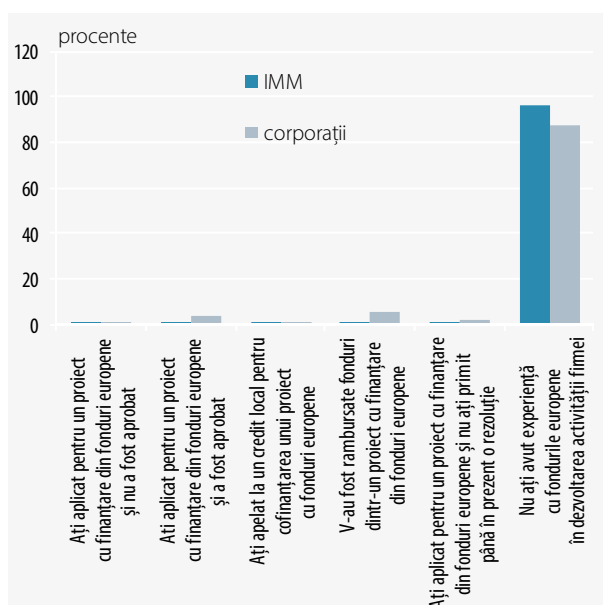
Grafic 13. Accesarea de finanțare de la bănci și IFN în perioada octombrie 2015 – martie 2016

Corporațiile au aplicat pentru credite și au primit sumele solicitate (total sau parțial) în ponderi mai ridicate comparativ cu IMM (39 la sută și 6 la sută, față de 14 la sută și 3 la sută, Grafic 13). În același timp, IMM declară într-o mai mare pondere comparativ cu corporațiile că nu accesează credite de la bănci și/sau IFN (fie ca urmare a faptului că fondurile interne sau sursele externe existente acoperă nevoile companiei în prezent, fie ca urmare a altor motive, inclusiv a aprecierii că cererea de credit va fi respinsă).

După sectorul de activitate, se observă că, similar rezultatelor din semestrul precedent, firmele din agricultură care au aplicat și au primit în totalitate sumele solicitate au avut cea mai importantă pondere între respondenți, relativ la celelalte sectoare (37 la sută în perioada octombrie 2015 – martie 2016).

Grafic 14. Accesarea fondurilor europene în perioada octombrie 2015 – martie 2016, de către IMM și corporații

Accesarea de fonduri europene

Apelarea la fondurile europene continuă să fie foarte redusă, majorității companiilor lipsindu-i experiența cu fondurile europene în dezvoltarea activității firmei în ultimele 6 luni (96 la sută) (Grafic 14).

Analizând în structură, situația este similară celei din semestrul precedent. Astfel, în perioada octombrie 2015 – martie 2016, corporațiile, firmele din agricultură, firmele exportatoare, companiile care au aplicat pentru finanțare de la bănci și/sau IFN și companiile care consideră accesul la finanțare o problemă presantă au fost mai active decât categoriile complementare în ceea ce privește accesarea de fonduri europene.

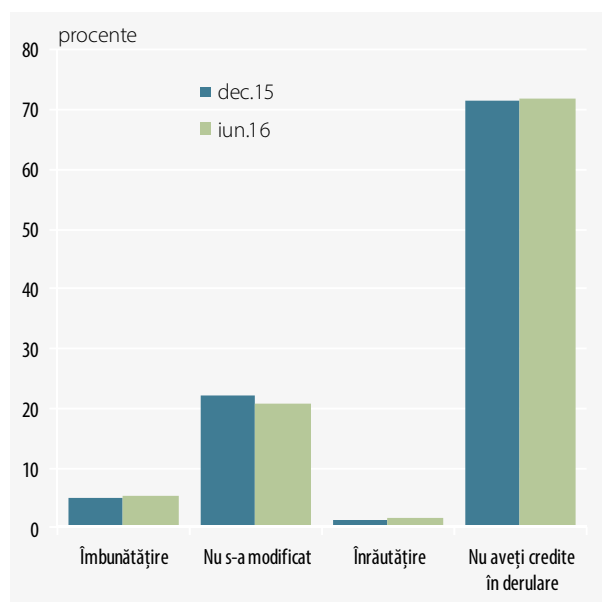
A3. Condițiile și factorii de influență privind accesul la finanțare al companiilor

Relația companiilor cu băncile și IFN și percepția companiilor asupra termenilor și condițiilor

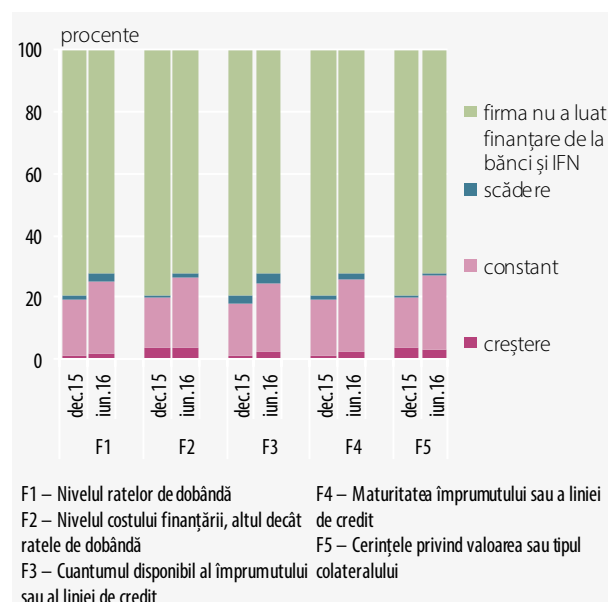
Majoritatea companiilor au declarat că nu au credite în derulare, similar semestrului anterior (72 la sută). Ponderea firmelor care au raportat o îmbunătățire a relațiilor cu instituțiile financiare la care au credite se menține în perioada octombrie 2015 – martie 2016 la același nivel ca în exercițiul precedent (5 la sută), Grafic 15.

Asemenea semestrului anterior, nu s-au înregistrat modificări notabile cu privire la opinia companiilor asupra condițiilor aferente creditelor lor, cea mai mare parte dintre firme (72 la sută) considerând că acestea s-au menținut constante în perioada octombrie 2015 – martie 2016, Grafic 16.

Grafic 15. Relația companiilor nefinanciare cu băncile și IFN în perioada octombrie 2015 – martie 2016

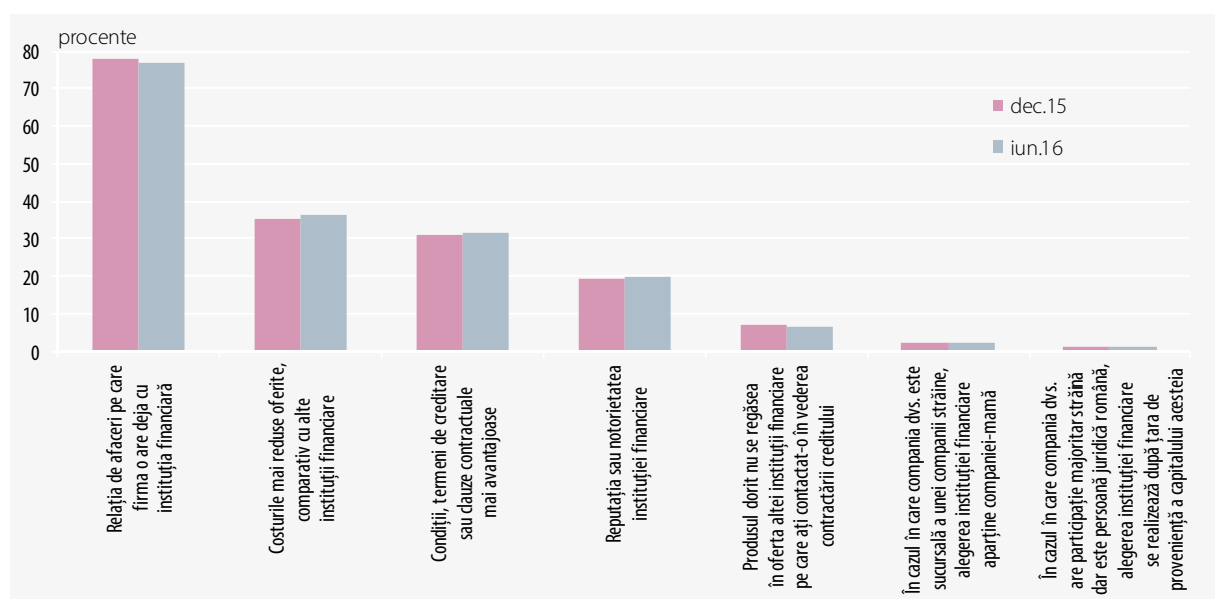

Grafic 16. Percepția companiilor nefinanciare cu credite în derulare asupra termenilor și condițiilor aplicate de bănci și IFN în perioada octombrie 2015 – martie 2016

În ceea ce privește motivele alegerii unei instituții financiare pentru contractarea unui credit, companiile au raportat majoritar că relația de afaceri pe care firma o are deja cu instituția financiară este un criteriu important (77 la sută dintre firmele care au contractat un credit în perioada octombrie 2015 – martie 2016). În decizia alegerii unei bănci sau IFN contează de asemenea costurile cele mai reduse și condițiile, termenii de creditare sau clauzele contractuale mai avantajoase, în această ordine, la fel ca în semestrul precedent (Grafic 17).

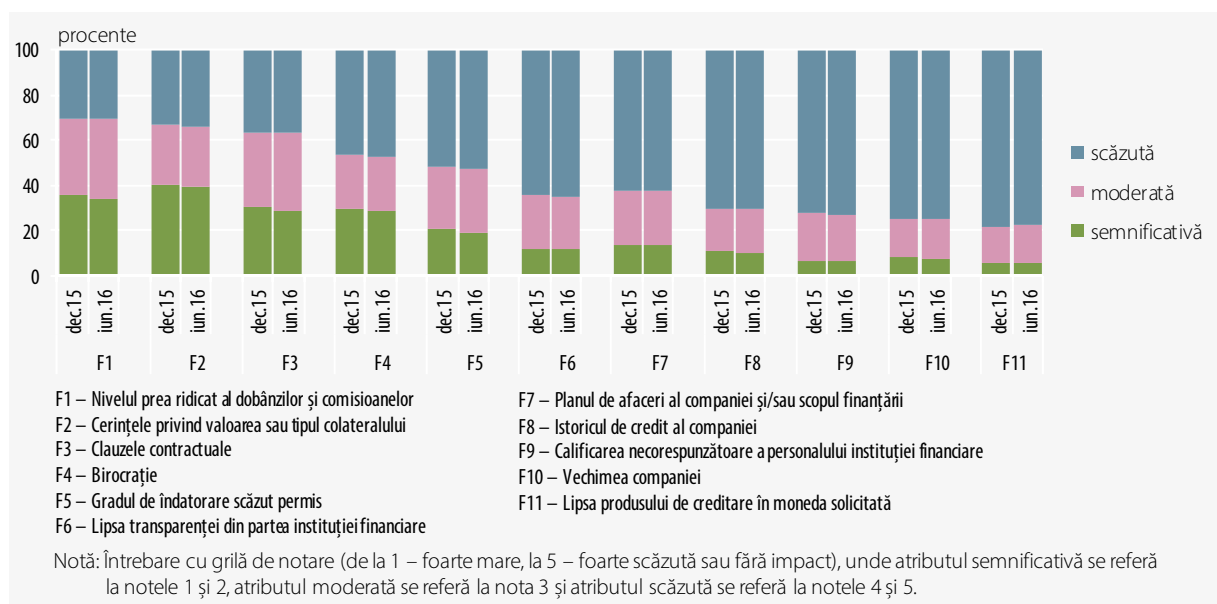
Grafic 17. Motivele pentru care companiile nefinanciare au apelat la instituțiile financiare de la care au luat credite în perioada octombrie 2015 – martie 2016

Principalele dificultăți întâmpinate de companii în accesarea de finanțare de la bănci și IFN

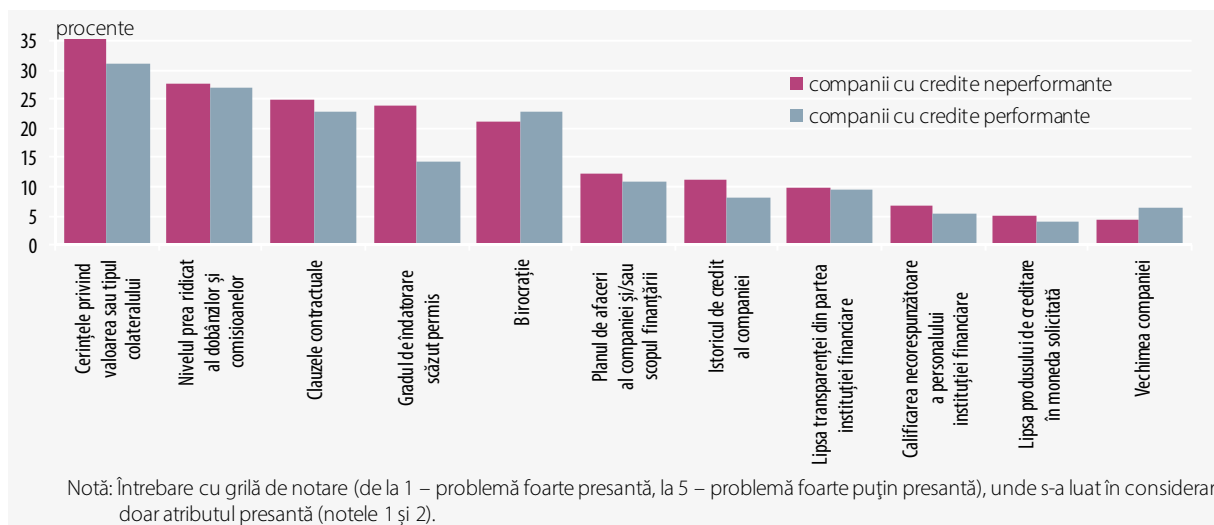
În perioada octombrie 2015 – martie 2016, dificultățile majore întâmpinate de către companiile respondente, în accesarea finanțării de la bănci și/sau IFN s-au menținut aceleași ca în semestrul precedent: cerințele privind valoarea sau tipul garanției, nivelul prea ridicat al dobânzilor și al comisioanelor și clauzele contractuale (Grafic 18).

Grafic 18. Dificultățile întâmpinate de companiile nefinanciare care au aplicat pentru credite în accesarea de finanțare de la bănci și IFN în perioada octombrie 2015 – martie 2016

După dimensiune, IMM care au aplicat pentru un credit în ultimele 6 luni resimt într-o proporție mai ridicată impactul majorității dificultăților întâmpinate în accesarea finanțării de la bănci și/sau IFN, comparativ cu corporațiile care au aplicat pentru împrumuturi în perioada octombrie 2015 – martie 2016. Companiile care dețin credite neperformante percep ușor mai intens decât companiile care au doar credite performante în portofoliile băncilor dificultățile legate de cerințele privind valoarea sau tipul garanției și gradul de îndatorare scăzut. Similar exercițiului anterior, se evidențiază faptul că în cazul firmelor care au credite neperformante istoricul de plată nu reprezintă o dificultate majoră decât pentru o mică parte dintre acestea (11 la sută în perioada octombrie 2015 – martie 2016), Grafic 19.

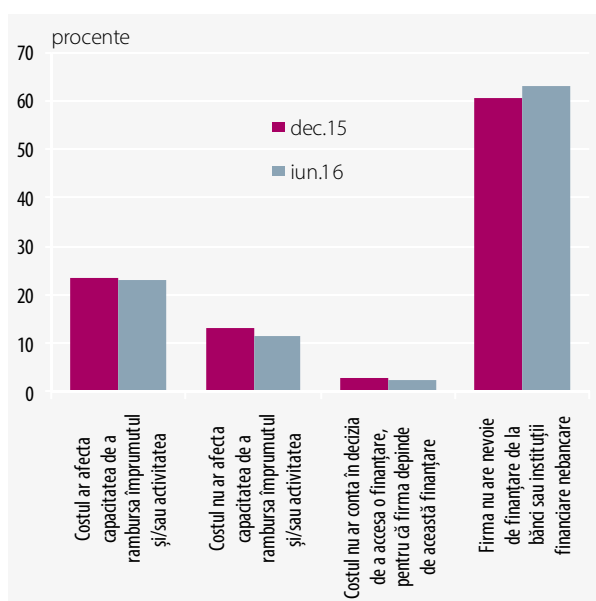
Grafic 19. Dificultăți semnificative întâmpinate de companiile nefinanciare cu credite neperformante și cu credite performante în accesarea de finanțare de la bănci și IFN în perioada octombrie 2015 – martie 2016

B. Capacitatea companiilor de a face față unor evoluții financiare nefavorabile

B1. Percepția companiilor asupra unor evoluții nefavorabile privind costul finanțării (rata dobânzii)

Grafic 20. Costul finanțării pentru companiile nefinanciare în martie 2016

Percepția asupra influenței costului de finanțare

Majoritatea companiilor au declarat în martie 2016 că nu au nevoie de finanțare de la bănci sau instituții financiare nebankare (63 la sută), proporția fiind ușor peste cea înregistrată în sondajul anterior (61 la sută în septembrie 2015). Ponderea companiilor care consideră că nivelul actual al costului de finanțare ar afecta activitatea sau capacitatea companiei de a rambursa împrumutul a fost similară celei din semestrul precedent (23 la sută din total companii) (Grafic 20).

IMM consideră într-o proporție mai ridicată decât corporațiile că nu au nevoie de finanțare de la bănci sau instituții financiare nebankare (63 la sută din IMM față de 46 la sută din corporații), diferența fiind în

ușoară creștere comparativ cu exercițiul precedent. La fel ca în semestrul anterior, o treime dintre corporații consideră că nivelul costului finanțării nu ar afecta capacitatea de rambursare a împrumutului și nici activitatea companiei.

Percepția asupra unui nivel maxim suportabil al ratei dobânzii la credite

Majoritatea companiilor nefinanciare declară că intenționează să își mențină sau să își reducă gradul de îndatorare bancară, ponderile menținându-se similare celor din semestrul anterior: 57 la sută dintre firme nu ar lua un credit în lei și 62 la sută dintre firme nu ar lua un credit în euro, indiferent de cost.

Analizând răspunsurile firmelor care au aplicat pentru credite în ultimele 6 luni, se observă că majoritatea acestora ar contracta totuși un credit, dar la o rată maximă de dobândă de 3 la sută (45 la sută în cazul creditelor în lei și 57 la sută în cazul creditelor în euro).

Relativ la ratele medii de dobândă pentru creditele în stoc acordate companiilor nefinanciare (respectiv 4,5 la sută la creditele în lei și 3,8 la sută la creditele în euro, la momentul de referință martie 2016), doar 13 la sută dintre companii ar accepta o rată a dobânzii maxime între 3 la sută și 5 la sută pentru un credit în lei și doar 6 la sută ar accepta o finanțare având o rată maximă a dobânzii între 3 la sută și 5 la sută pentru un credit în euro.

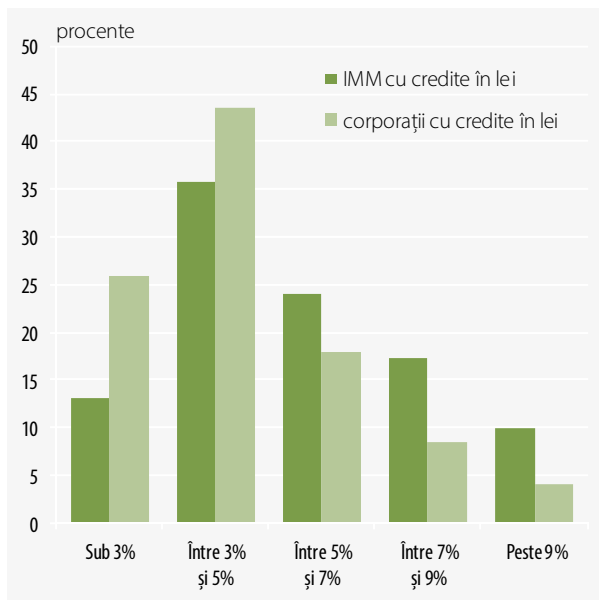
Percepția asupra unor posibile evoluții nefavorabile privind rata dobânzii

În martie 2016, cele mai multe dintre companiile cu credite în lei au indicat că au o rată a dobânzii între 3 la sută și 5 la sută (37 la sută) și peste jumătate dintre firmele cu credite în monedă națională au declarat că ar fi afectate de o creștere de până la 3 puncte procentuale a costului de finanțare asociat acestui tip de credit (52 la sută).

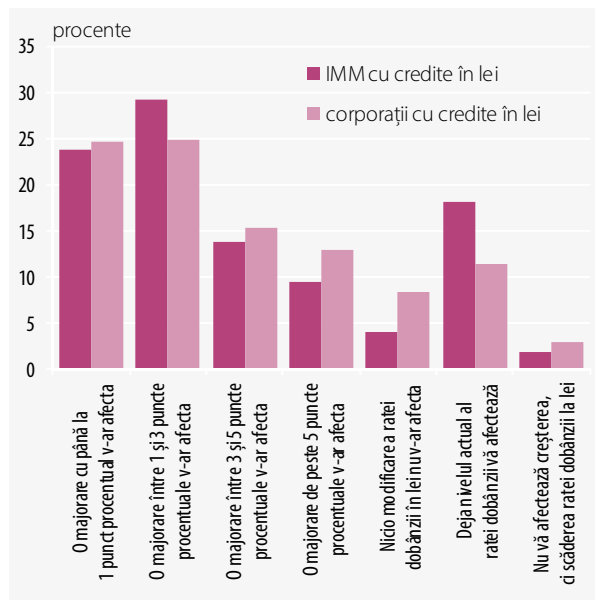
Pentru aceeași perioadă de referință, o pondere dominantă a firmelor cu credite în euro au raportat că au o rată medie a dobânzii între 2 la sută și 4 la sută (42 la sută dintre companiile cu credite în euro) și 54 la sută dintre firmele cu credite în euro au declarat că activitatea și/sau capacitatea de rambursare a creditului le-ar fi afectată de o creștere a costului finanțării în moneda europeană cu până la 3 puncte procentuale.

Comparativ cu exercițiile anterioare, când corporațiile relativ la IMM beneficiau de rate de dobândă mai scăzute, în acest semestru, nu se mai observă aceleași diferențe importante între cele două tipuri de companii (Graficele 21 și 23). Astfel, atât IMM, cât și corporațiile declară că rata medie a dobânzii la creditele în lei se situează majoritar între 3 la sută și 5 la sută, iar rata medie a dobânzii la creditele în euro se situează în ponderile cele mai mari, în intervalul 2-4 la sută. În ceea ce privește gradul de suportare a unor șocuri asupra ratelor de dobândă, corporațiile și IMM continuă să aibă un comportament similar (Graficele 22 și 24), asemenea semestrului precedent.

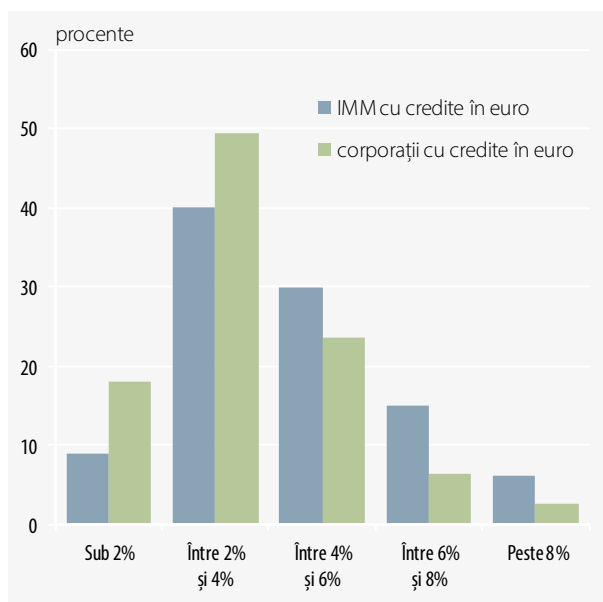
Grafic 21. Rata medie a dobânzii la creditele în lei pentru companiile nefinanciare care dețin credite în lei în martie 2016

Grafic 22. Percepția companiilor nefinanciare asupra unor posibile modificări viitoare privind rata dobânzii la creditele în lei în martie 2016

Grafic 23. Rata medie a dobânzii la creditele în euro pentru companiile nefinanciare care dețin credite în euro în martie 2016

Grafic 24. Percepția companiilor nefinanciare asupra impactului unor posibile modificări viitoare privind rata dobânzii la creditele în euro în martie 2016

B2. Percepția companiilor asupra unei evoluții nefavorabile a cursului de schimb al monedei naționale în raport cu moneda euro

Percepția asupra unei eventuale depreciere a monedei naționale

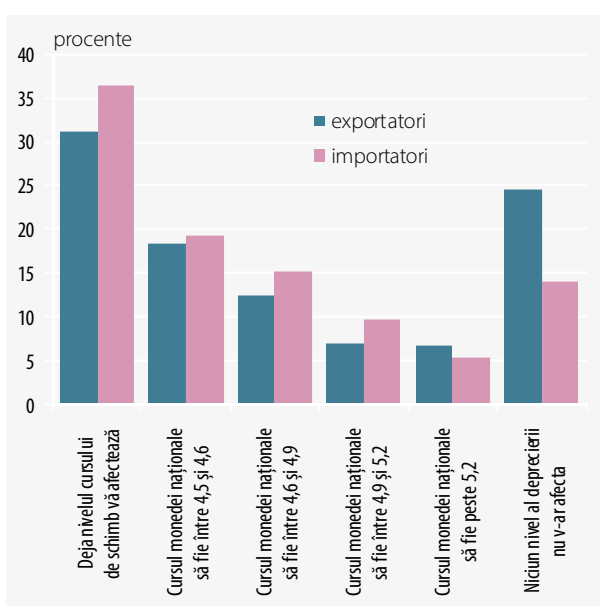
Companiile continuă să aibă opinii mixte cu privire la efectele unei potențiale depreciere a monedei naționale față de euro. La fel ca în semestrul precedent, firmele care au declarat că se simt afectate de nivelul actual al cursului de schimb au aceeași pondere cu cea a firmelor care au declarat că nu ar fi afectate de niciun nivel de depreciere a acestuia (35 la sută, în martie 2016).

În structură, importatorii (Grafic 25) și companiile cu credite în euro declară că ar fi sensibil mai afectați de deprecierea monedei naționale comparativ cu exportatorii, respectiv companiile care nu dețin credite în moneda europeană.

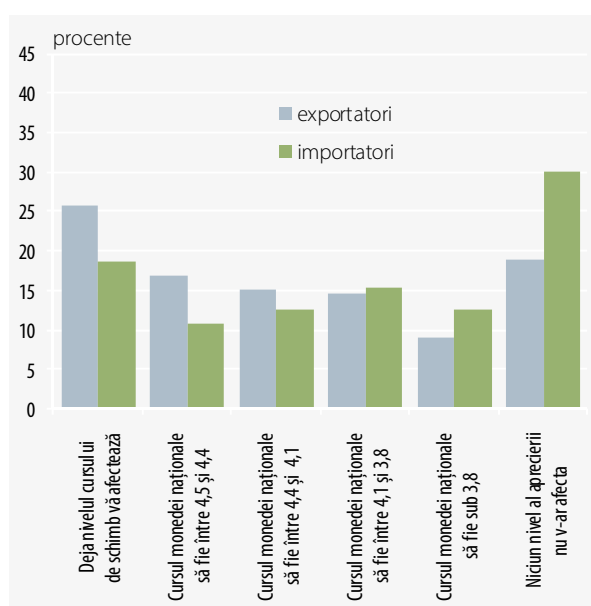
Percepția asupra unei eventuale aprecieri a monedei naționale

O pondere dominantă a companiilor nu ar fi afectată de niciun nivel de apreciere a monedei naționale față de euro (43 la sută), în timp ce 22 la sută declară că nivelul actual al cursului de schimb le afectează deja. În structură, exportatorii (Grafic 26) afirmă că ar fi mult mai afectați de o potențială apreciere a monedei naționale, comparativ cu importatorii.

Grafic 25. Percepția companiilor exportatoare și importatoare asupra impactului unei posibile depreciere a monedei naționale, în martie 2016

Grafic 26. Percepția companiilor exportatoare și importatoare asupra impactului unei posibile aprecieri a monedei naționale, în martie 2016

Anexă: Metodologie sondaj

Sondajul este efectuat semestrial de BNR în lunile martie și septembrie. Are la bază un chestionar care este transmis unui eșantion de aproximativ 10 500 de companii nefinanciare, dintre care circa 85 la sută sunt IMM, corporațiile fiind incluse exhaustiv.

Eșantionul este reprezentativ la nivel național și regional și este extras prin procedee statistice după următoarele criterii:

- clasa de mărime a companiei (microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii și corporații)²;
- sector de activitate, conform încadrării în CAEN Rev.2;
- regiuni de dezvoltare.

Structura eșantionului după criteriile de extragere a acestuia se prezintă astfel:

- după mărime: 33 la sută microîntreprinderi, 24 la sută companii mici, 23 la sută companii mijlocii, 13 la sută corporații și 4 la sută IMM atipice (Grafic A1);
- după principalele sectoare de activitate: 3 la sută în agricultură, 21 la sută în industrie, 26 la sută în servicii și utilități, 10 la sută în construcții și imobiliare și 40 la sută în comerț (Grafic A2);
- după regiunile de dezvoltare: 10 la sută Nord-Est, 10 la sută Sud-Est, 11 la sută Sud-Muntenia, 6 la sută Sud-Vest, 9 la sută Vest, 10 la sută Nord-Vest, 12 la sută Centru, 3 la sută Ilfov, 25 la sută București (Grafic A3).

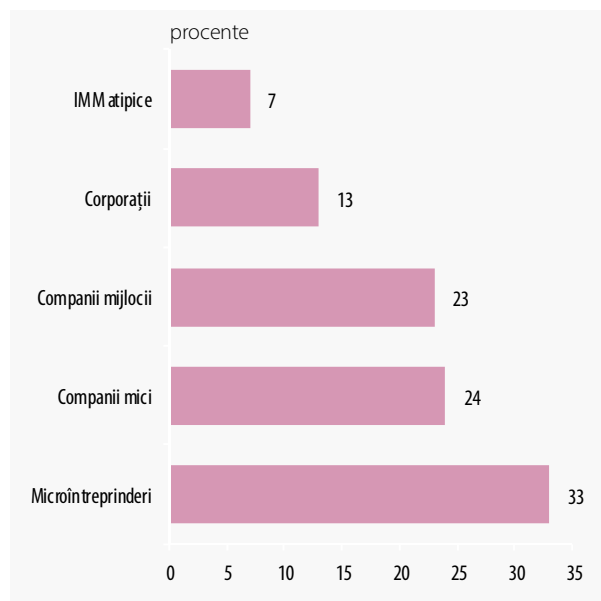
Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind (A) accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și (B) capacitatea companiilor nefinanciare de a face față unor condiții financiare nefavorabile (evoluții privind rata dobânzii și cursul de schimb).

Întrebările vizează opiniile companiilor privind:

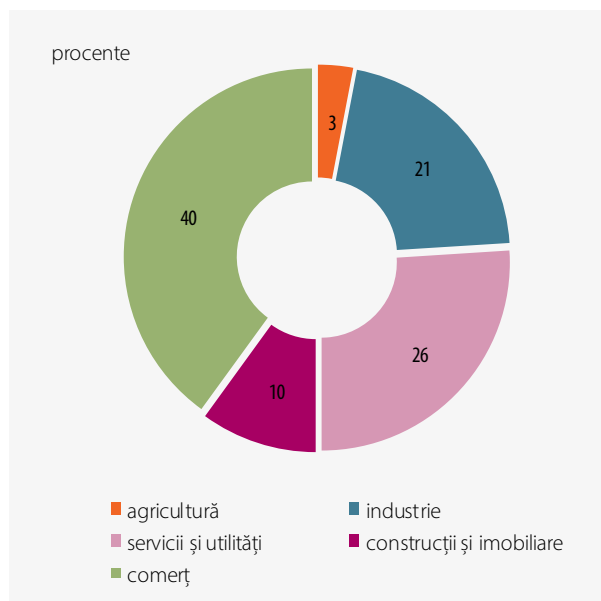
- situația economică generală a firmei;
- disponibilitatea surselor de finanțare;
- condițiile și factorii privind accesul la finanțare al companiilor;
- percepția companiilor asupra unor evoluții nefavorabile privind costul finanțării (rata dobânzii);
- percepția companiilor asupra unei evoluții nefavorabile a cursului de schimb al monedei naționale în raport cu moneda euro.

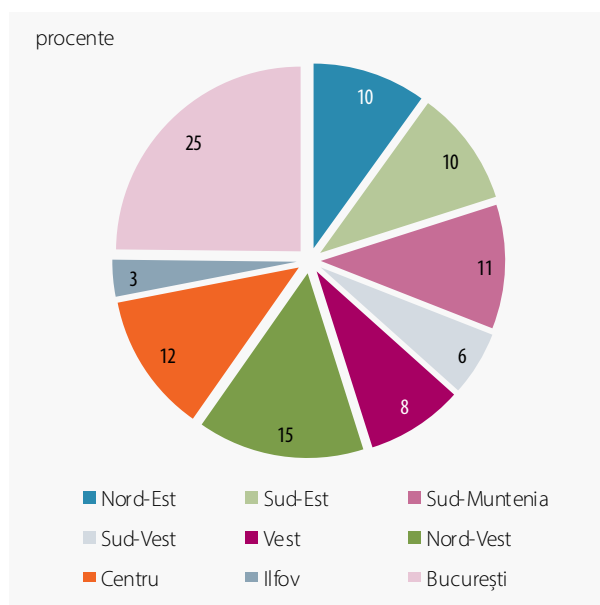
² Firmele intră în categoria IMM dacă au: (i) mai puțin de 250 de angajați și (ii) cifra de afaceri mai mică de 50 milioane euro sau activul total mai mic de 43 milioane euro. Se clasifică în: A) microîntreprinderi dacă au: (i) mai puțin de 10 angajați și (ii) cifra de afaceri sau activul total mai mic de 2 milioane euro; B) întreprinderi mici dacă au: (i) între 10 și 50 de angajați și (ii) cifra de afaceri sau activul total mai mic de 10 milioane euro; C) întreprinderi mijlocii dacă au: (i) între 50 și 250 de angajați și (ii) cifra de afaceri sub 50 milioane euro sau activul total sub 43 milioane euro. Conform acestor definiții, rămâne o categorie de IMM atipice care nu poate fi încadrată în niciuna dintre cele 3 categorii anterioare (ex.: IMM cu număr de salariați sub 10, dar cu cifră de afaceri și active totale de peste 2 milioane euro).

Grafic A1. Structura eșantionului după mărimea firmei

Grafic A2. Structura eșantionului după sectorul de activitate al firmei

Grafic A3. Structura eșantionului după regiunea de dezvoltare unde sunt înregistrate firmele

Analiza răspunsurilor

Răspunsurile la întrebări sunt analizate în funcție de forma în care acestea sunt prezentate, astfel:

- a) Pentru întrebările cu grilă de notare se pot urma trei paliere de analiză:
 - analiza răspunsurilor separat pentru notele indicând o dinamică pozitivă, pentru notele indicând o lipsă de dinamică și pentru notele indicând o dinamică negativă;
 - analiza răspunsurilor doar pentru notele indicând o anumită dinamică;
 - analiza în sold net conjunctural (calculat ca diferență între ponderea celor care au notat o evoluție/problemă ca fiind ascendentă/semnificativă și ponderea celor care au notat o evoluție/problemă ca fiind descendentă/nesemnificativă)
- b) Pentru întrebările cu răspuns multiplu sau întrebările cu răspuns unic: analiza ponderii celor care au ales o anumită variantă de răspuns în totalul respondenților.

În cazul întrebării „A1. Cum apreciați că au evoluat următorii indicatori pentru companie în ultimele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o creștere a unui indicator și procentul companiilor care au indicat o scădere a indicatorului. Un rezultat net pozitiv poate indica o îmbunătățire a cifrei de afaceri, profitului sau marjei profitului sau o înrăutățire a costurilor cu forța de muncă, a altor costuri sau a cheltuielilor lunare cu costul creditului.

În cazul întrebării „A2: Care sunt problemele cele mai presante cu care s-a confruntat compania în ultimele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o problemă ca fiind semnificativă și procentul companiilor care au indicat o problemă ca fiind nesemnificativă. Un rezultat net pozitiv înseamnă că o anumită problemă este semnificativă.

În cazul întrebării „A8: Care este opinia dvs. cu privire la evoluția din ultimele 6 luni a termenilor și condițiilor aplicate creditelor contractate (credite în derulare indiferent de vechime) de la bănci și instituții financiare nebancale?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o înăsprită a condițiilor și procentul companiilor care au indicat o relaxare a condițiilor. Un rezultat net pozitiv înseamnă că o anumită condiție a devenit mai stringentă.

În cazul întrebărilor „A9: Vă rugăm să ne precizați cum a evoluat disponibilitatea următoarelor surse de finanțare pentru companie în ultimele 6 luni?” și „A10: Cum apreciați că va evolua disponibilitatea următoarelor surse de finanțare pentru companie în următoarele 6 luni?”, soldul net conjunctural reprezintă diferența dintre procentul companiilor care au indicat o creștere a disponibilității unei surse de finanțare și procentul companiilor care au indicat o scădere a disponibilității unei surse de finanțare. Un rezultat net pozitiv înseamnă că disponibilitatea unei surse de finanțare a crescut (A9) sau va crește (A10).

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele 6 luni și așteptările privind următoarele 6 luni.

Definirea companiilor cu credite și a companiilor fără credite în derulare

1. Separarea companiilor în companii care au credite în derulare și companii care nu au credite în derulare s-a realizat după varianta de răspuns „d. Nu aveți credite în derulare”, de la întrebarea cu răspuns unic „A7. Cum percepeți relația din ultimele 6 luni cu băncile și instituțiile financiare nebancale la care ați contractat credite (credite în derulare indiferent de vechime)?”. Astfel, companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în derulare, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în derulare.
2. Separarea companiilor în companii care au credite în lei și companii care nu au credite în lei s-a realizat după varianta de răspuns „f. Compania nu are credite în lei (inclusiv leasing)”, de la întrebarea cu răspuns unic „B5. Între ce valori evaluați că se situează rata medie a dobânzii la creditele în lei pe care le aveți contractate în prezent?”. Astfel, companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în monedă națională, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în monedă națională.
3. Separarea companiilor în companii care au credite în euro și companii care nu au credite în euro s-a realizat după varianta de răspuns „f. Compania nu are credite în euro (inclusiv leasing)”, de la întrebarea cu răspuns unic „B7. Între ce valori evaluați

că se situează rata medie a dobânzii la creditele în euro pe care le aveți contractate în prezent?”. Astfel companiile care au ales respectiva variantă de răspuns au fost categorisite ca firme fără credite în euro, iar restul, care au ales alte variante de răspuns din cadrul întrebării, au fost categorisite drept firme cu credite în euro.

